

DAVRAZ DAĞI(İSPARTA)'NDA KIŞ TURİZMİ

Tourisme De l'hiver Sur La Montagne de Davraz (Isparta)

Y.Doç.Dr.Salih CEYLAN*

Özet

Davraz Dağı, Akdeniz Bölgesi'nin Antalya bölümünde ve bu bölümün Göller yöresinde yer alır. Davraz Dağı'nın(2635 m) kuzey ve kuzeybatı yamaçları üzerinde, 1600-2200 m yükselti kuşağında yer alan kayak alanları, Isparta kent merkezine 26 km uzaklıktadır. Sahanın 44 hektarlık bölümü Bakanlar Kurulu Kararıyla Turizm Merkezi olarak ilân edilmiştir. Kış turizmi ile ilgili alt yapı çalışmaları Isparta İl Özel İdare Müdürlüğü tarafından kayak evinin yapımı ile başlamış ve faaliyete geçen diğer tesislerle birlikte merkez 340 yatak kapasitesine ulaşmıştır.

Davraz Dağı dağ turizminin bir alt türü olan kayak sporu yanı sıra alternatif turizm olanaklarına da sahiptir. Ancak, yeterince tanınmadığı için henüz tercih edilen bir turizm merkezi özelliği kazanamamıştır. Nitekim, kayak sporu dışında; dağcılık, kampçılık, doğa fotoğrafçılığı, kardan heykel yapımı, doğa yürüyüşleri (trekking ve hiking), yamaç paraşütü, botanik gözlemciliği, spor turizmi (kondisyon çalışmaları ve futbol sezonu hazırlıkları) gibi bir çok alternatif turizm olanaklarına sahiptir. Davraz Dağı'nın; tanıtım, altyapı ve ek tesislerin tamamlanmasıyla birlikte önemli kış turizmi çekim merkezlerinden biri olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Davraz dağı, kış turizmi, alternatif turizm.

* Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü.

(email:sceylan@mehmetakif.edu.tr., sc221965@gmail.com).

Résumé

Le centre des sports d'hiver de la montagne de Davraz se situe dans la partie d'Antalya de la région méditerranéenne; Les domaines favorables à la pratique du ski se situent sur une altitude de 1600-2200 m, sur la côte nord et nord-ouest de la montagne de Davraz (qui a une altitude de 2635 m), elle est à 26 km de la ville d'Isparta. Les 44 hectares du terrain ont été classés comme site touristique sur une loi du Conseil des Ministres. Les travaux d'infrastructure destinés au tourisme d'hiver ont commencé avec la construction, par la Direction de l'administration de la ville, d'une maison de ski; sur le terrain, on a pu ainsi aboutir à une capacité de 340 lits dans les divers établissements créés pour cette fin.

La montagne de Davraz possède une alternative du sport de ski, qui est un sous- genre du tourisme de la montagne de Davraz. Mais, n'étant pas connu suffisamment, ce sport n'a pas encore obtenu le titre du sport préféré. Ainsi, hormis le sport du ski, la montagne de Davraz a la possibilité de plusieurs alternatives touristiques telles que randonnée à la montagne, camping, pratique de la photographie de la nature, construction des statues de neige, marches en pleine nature (trekking et hiking), parachutage, observation botanique, tourisme de sport (exercices de condition, et préparation saisonnière de football) Nous pensons donc que la montagne de Davraz ait la potentialité d'être un des centres d'attraction du tourisme d'hiver à la suite de la publicité de la région, la fin de la construction des installations et de la mise en place des infrastructures.

Mots-clés: *la montagne de Davraz, tourisme de l'hiver, alternative tourism.*

Giriş

Araştırma konumuzu “Davraz(Isparta) Dağı’nda Kış Turizmi” oluşturmaktadır. Süleyman Demirel Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Yönetim Birimi’nce desteklenen ve yürütücülüğü tarafımda yapılan “Davraz Dağı’nın Biyolojik Çeşitliliği ve Turizm Potansiyeli” konulu çalışmanın en önemli sonuçlarından biri, Davraz Dağı’nın kış turizmi bakımından yüksek bir potansiyele sahip olmakla birlikte yeterince tanınmadığı idi. Ayrıca bu çalışmanın devamı olarak yapılan ve “Davraz Dağı’nın Turizm Potansiyeli Ve Sorunlarını Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma”da da Davraz’ın turizm potansiyeli ve mevcut sorunları denekler aracılığıyla irdelenmiş ve elde edilen bulgular, bizi böyle bir çalışma yapmaya yöneltmiştir.

Bu çalışmada; Davraz* Dağı’nın kış turizmi bakımından mevcut durumu(kayak pistleri, mekanik tesisler ve konaklama olanakları) irdelenmiş, alternatif turizm olanakları araştırılmış ve mevcut sorunlara yönelik öneriler getirilmeye çalışılmıştır. Coğrafi çalışmaların en temel araştırma metodu olan yerinde gözlem, çalışmanın en önemli aşamasını oluşturmuştur. Bu amaçla 1996 yılından beri yerinde yapılan arazi gözlemleri(günübirlik ve konaklamalı arazi çalışmaları ve doğa yürüyüşleri) ve yöre konusunda araştırma yapan diğer kuruluşların envanterlerinden de geniş ölçüde faydalanılmıştır. Bütün bu veriler, coğrafya ilminin temel düşünce ilkeleri olan dağılıp, bağlantı ve sebep-sonuç ilkeleri ışığında anlatım yoluyla betimlenmiş ve coğrafi çalışmalarda sıklıkla kullanılan ve görsel ifade tekniklerinden olan harita ve fotoğraflarla da desteklenmiştir.

Konum Özellikleri ve Ulaşım Durumu

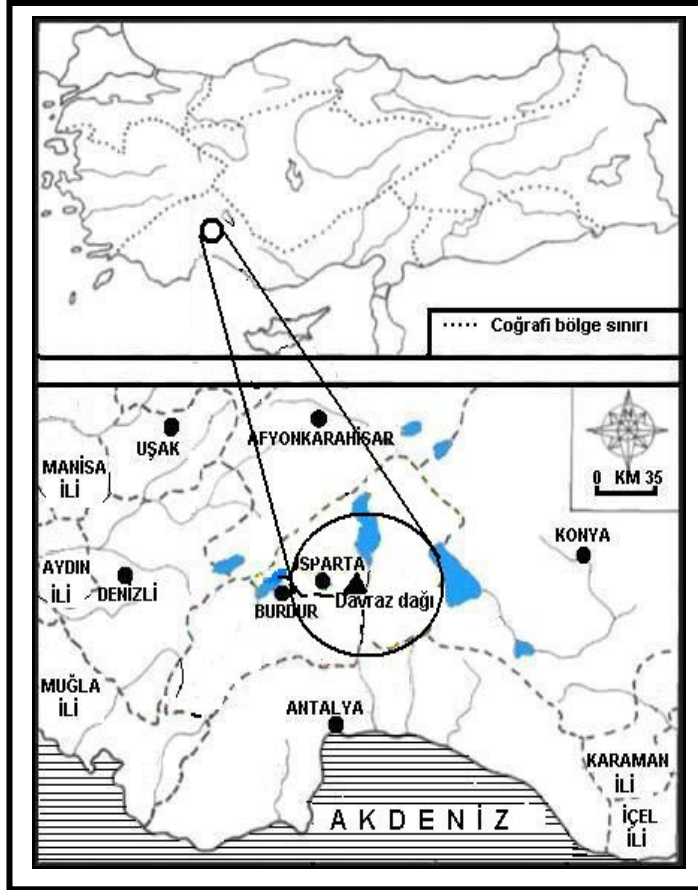
Davraz Dağı, Akdeniz Bölgesi’nin Antalya bölümünde ve bu bölümün Göller yöresinde ve Isparta İli sınırları içerisinde yer alır(Şekil 1). Batı Toros Dağları, Teke yarımadasında kuzeydoğu-güneybatı doğrultusunda birbirine paralel birkaç sıra halinde uzanır. Davraz Dağı, bu dağ sıralarının orta bölümünde yer alan Katrancı ve Akdağlar’ın kuzeydoğusunda ve Eğirdir Gölü’nün güneybatısında yer alır. Dağın kuzey ve kuzeybatı yamaçları üzerinde, 1600-2200 m yükselti kuşağında yer alan 440 hektarlık bölümü, 1995 yılında Kış Sporları Turizm Merkezi olarak ilân edilmiştir. Turizm merkezinin kuzeyinde yer alan Kulovası ve tesisler sahasında 1650 metre olan yükselti, kayak pistlerinin üst

---

* Kökenbilim (Etimoloji) açısından “Davraz” sözcüğüne ulaşılammıştır. “Davras”, konuşma dilinde “s” harfinin “z” harfine dönüşmesinden olsa gerek halk arasında “Davraz” olarak kullanılmaktadır. “Davras” kelimesinin sonundaki “s” harfi, Helenleşme döneminde eklenmiş ve Hellen dilinde dağ adları eril olacağından, Davra sözcüğünün “dağ” adı olarak kullanılabilmesini sağlamıştır. Davra’nın, Luwi dilinden ya da onun yerel ardılı Pisidia dilinden geldiği kesin ise de, türetiliş ögeleri ve anlamı konusunda iki olasılık vardır: Birinci olasılıkta adın aslı Daura’dır ve “Yüce Ana Tanrıça” demektir. İkinci olasılık, adın aslı D(w)a-Abra, yani İki-Gürsu ögelerinden türetilmiş ve Darba adı “b” harfinin Rumlaşma döneminde “v” değerini almasıyla Davra’ya dönüşmüştür. Gerçekten Davraz Dağı’nın batı yanında Aksu Irmağı(Isparta Çayı), doğu yanında da Eğirdir Gölü’nden Kovada Gölü’ne su boşaltan ayak vardır(Umar,1993:208).

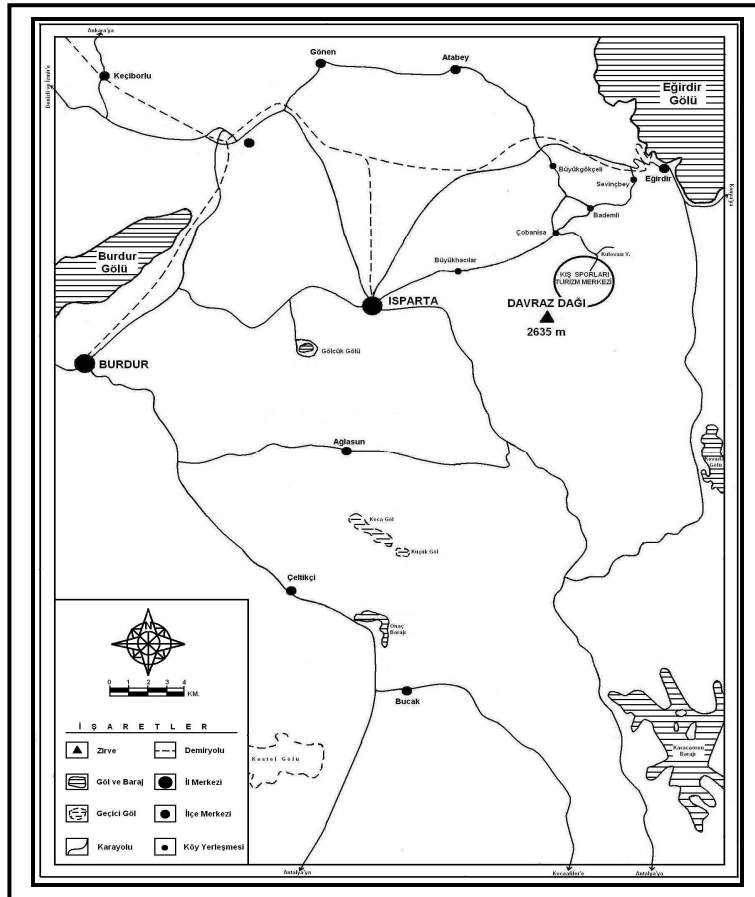
Davraz Dağı(Isparta)'nda Kış Turizmi

kısımında 2200 metrelere ulaşır. Turizm merkezinin Isparta kentine olan uzaklığı yaklaşık 26 km'dir.

Şekil 1. Araştırma sahasının lokasyon haritası.

Davraz Dağı Kış Sporları Turizm Merkezi karayolu ulaşımı bakımından elverişli bir konuma sahip olup Isparta kentine 26 km, Eğirdir İlçe Merkezi'ne 30 km, Antalya'ya 150 km, Ankara'ya 450 km, İzmir'e 420 km ve İstanbul'a 650 km uzaklıktadır. Turizm merkezi, karayolu ulaşımı gibi havayolu ulaşımı bakımından da oldukça elverişli bir konuma sahiptir. Süleyman Demirel Havaalanı turizm merkezine 55 km, Antalya Atatürk Hava Limanı'na ise 130 km uzaklıktadır. Davraz Dağı, demiryolu hattının Isparta'ya ve Eğirdir'e kadar uzanması nedeniyle demiryolu ulaşımı bakımından da oldukça elverişli bir konuma sahiptir. Nitekim turizm merkezinin Isparta Garı'na olan uzaklığı 30 km, Eğirdir Garı'na olan uzaklığı ise 29 km'dir(Şekil 2).

Şekil 2. Araştırma sahası ve yakın çevresinin ulaşım haritası.

Kayak merkezinin elverişli ulaşım olanaklarına rağmen gelen turistlerin ve günübirlik ziyaretçilerin hemen tamamı karayolunu kullanmaktadır. Isparta kentinden gelen turistler Antalya-Isparta çevre yolunda Davraz Kayak Merkezi Levhası yönünde Büyükhacılar ve Çobanisa Köyü'ne ulaşan karayoluna izleyerek ulaşmaktadırlar. Asfalt olan karayolunun yaklaşık beşinci kilometresinde ikiye ayrılan yolun güney tarafa ayrılan bölümü takip edilir. Büyükhacılar köyünün güney tarafından geçen karayolunun köy yerleşmesinden itibaren olan yaklaşık 8 kilometrelik bölümü yokuşlu ve oldukça da dönemeçlidir. Buradan itibaren tekrar düzleşen karayolu ile önce Kozacı yaylasına ve daha sonra da Çobanisa köyüne ulaşılır. Yaklaşık 1250-1350 metre yükselti kuşağında yer alan Çobanisa köyünden itibaren tekrar dönemeçler ve yokuşlarla devam eden karayolu yaklaşık 7 kilometre devam ettikten sonra turizm merkezine ulaşır. Turizm merkezine Eğirdir yönünden gelmek isteyenler, Eğirdir – Sevinçbey – Bademli - Çobanisa ya da Eğirdir – Büyükgökçeli – Bademli - Çobanisa köyü yolunu takip ederek ulaşırlar. Ancak bu

yol genellikle Konya yönünden Eğirdir'e gelen ve Eğirdir'de konaklayan turistlerin tercih ettiği yoldur.

Davraz Dağı'na ulaşan bu yolların altyapısı iyi düzeyde olup, gerek Isparta İl Merkezi ve Eğirdir İlçe Merkezi'ne ve gerekse de çevre köylere asfalt yolla bağlantılıdır. Kayak merkezine ulaşımında genellikle özel araçların kullanılması tercih edilse de, kayak sezonu (Aralık-Nisan) süresince şehir içi belediye otobüsleri ile de ulaşılabilir.

İklim Özellikleri Kış Turizmi İlişkisi

Turizmde önemli bir unsur olan iklim, dağlardan “kış turizmi” ve “yaz turizmi” olmak üzere iki şekilde faydalanma olanağı sağlar(Doğaner,1991:146). Kış turizm merkezlerinde en yaygın sportif faaliyet kış mevsiminde yapılan kayak sporudur. Davraz Dağı da Aralık ayı başlarından itibaren kayak yapabilecek oranda kar alması ve karın uzun süre (yerde kalma süresi değişmekle birlikte Nisan ayı başlarına kadar) yerde kalması nedeniyle kış mevsiminde yoğun ilgi görmektedir. Yaz mevsiminde ise özellikle Akdeniz Bölgesi 2. Lig futbol kulüpleri tarafından kamp alanı olarak kullanılmaktadır.

Davraz Dağı'nda ölçüm yapan ilk istasyon 2000 yılında D.S.İ. tarafından kurulmuştur. Söz konusu tarihlere Davraz Dağı'nda elektrik enerjisi olmadığı için rasat amacıyla kullanılan aygıtlar çevre şartlarından olumsuz etkilenmiş ve düzenli bir veri elde edilememiştir. Yaklaşık beş yıllık bir aradan sonra 2005 yılı Aralık ayında D.M.İ. Davraz'da yeni bir meteoroloji istasyonu kurmuş ancak çevre şartlarının olumsuz etkileri nedeniyle istasyon düzenli çalışmadığı için bu devrede de sağlıklı veri elde edilememiştir. Bu yüzden Davraz Dağı'nın iklim özelliklerinin ortaya koymak için Isparta Meteoroloji İstasyonu'nun verileri kullanılmıştır.

Isparta Meteoroloji İstasyonu 37° 46' kuzey enlemleri ile 30° 33' doğu boylamlarında ve deniz seviyesinden 997 m yükseklikte kurulmuştur. Uzun yıllık(1975–2006) meteorolojik veriler değerlendirildiğinde; yıllık sıcaklık ortalaması 12 °C, ortalama yüksek sıcaklık 18.3°C, ortalama düşük sıcaklık 5.6°C olarak gerçekleşmektedir(Çizelge 1). Düşük sıcaklıkların başlangıç günleri Ekim ayına, sıcaklığın artmaya başladığı ay ise Nisan ayına denk gelmektedir. Bilindiği gibi kar örtüsünün uzun süre yerde kalması için sıcaklık değerlerinin 0 °C altında olması gerekir. Isparta'da yıllık ortalamalara bakıldığında 0 °C nin altında ölçülen gün sayısı yaklaşık 70 gündür. Gün içindeki sıcaklık farkları, yaz aylarında kış aylarına göre daha yüksektir. Ortalama sıcaklık değerleri incelendiğinde en yüksek ortalama sıcaklık değeri Temmuz ayında (23,5°C), en düşük sıcaklık değeri ise 1.8°C ile Ocak ayında görülür. Sıcaklığın mevsimlere göre dağılımına gelince; en yüksek sıcaklıklar yaz aylarında, en düşük sıcaklıklar ise kış aylarında gözlenir.

Şüphesiz bu değerler yaklaşık 1000 m yükseklikte ölçülen değerlerdir. Kayak merkezi Kulovası güneyinde yaklaşık 1650 metre yükseltiden başlayıp üst istasyonda 1961 metreye çıktığından, bu yükselti arasında sıcaklık değerleri Isparta'ya göre yaklaşık 3-4 °C'lik bir azalma gösterecektir.

Çizelge 1. Isparta Meteoroloji İstasyonu Verilerine Göre Bazı İklim Elemanlarının Aylık Gidişi (1975-2006).

Meteorolojik Elemanlar	OCAK	ŞUBAT	MART	NISAN	MAYIS	HAZİRAN	TEMMUZ	AĞUTOS	EYLÜL	EKİM	KASIM	ARALIK	YILLIK
Ort.Sic.(°C)	1,8	2,6	5,9	10,6	15,5	20,2	23,5	23,0	18,4	12,8	7,0	3,1	12,0
Ort. Yükl. Sic.	6,4	7,6	11,7	16,5	21,8	26,6	30,3	30,4	26,5	20,7	13,4	7,8	18,3
Ort.Düş.Sic.	-2,2	-1,8	0,5	4,5	8,1	11,8	14,9	14,4	10,0	6,0	1,7	-0,9	5,6
En Yükl. Sic.	15,7	18,6	26,8	28,2	32,0	35,0	38,0	37,8	35,4	31,0	24,6	18,8	38,0
Ort. Bulutl.	5,4	5,5	5,2	5,4	4,5	2,7	1,7	1,5	1,9	3,3	4,4	5,6	3,9
Ort. Yağış Mikt. (mm)	65,1	56,5	54,3	60,1	47,9	28,6	13,2	12,3	15,7	38,5	50,0	72,5	514
Ort.Kar.Yağış. Gün. Say.	4,9	5,2	3,7	1,0							0,8	2,8	18,3
Ort.Karla Ört. Gün. Say.	6,5	5,3	2,8	0,3							0,3	3,4	18,6
En Yükl. Kar Ört. Kal. (cm)	25,0	31,0	28,0	9,0							8,0	32,0	32,0

Kaynak: DMİ, Araştırma ve Bilgi İşlem Daire Başkanlığı, 19.02.2008.

Isparta'da yıllık ortalama kar yağışlı gün sayısı 18,3 gün, karla örtülü gün sayısı ise 18,6 kadardır. Yılın 6 ayı kar yağışlı geçmekte ve karın yerde kalma süresi daha uzun olmaktadır. Şüphesiz bu durum Davraz Dağı için daha uzun olacaktır. Nitekim Davraz Dağı kayak alanları ile Isparta kenti arasında ortalama 800 metre yükselti farkı vardır. Bu durum kayak merkezinde kar yağışları ve karın yerde kalma süresini uzatmaktadır. Nitekim Ülker(2006:197) Davraz Dağı'nın kuzey ve kuzeydoğu yamaçlarının normal kış koşullarında 100-200 cm arasında kar yağışı aldığını, 20 Aralık-10 Nisan tarihleri arasında yaklaşık 110 gün süreyle kayak mevsimine sahip bulunduğunu ifade etmektedir. Kayak mevsimi süresince kar kalınlığı 50 cm ile 2,5 metre arasında değişmektedir.

Kış turizm merkezlerinde rekreasyonel faaliyetlerden buz hokeyi, kızak, buz pateni gibi çeşitli sportif faaliyetler yapılmakla beraber en yaygın olanı kayak sporudur. Bu spor, atmosfer olaylarından çabuk etkilendiğinden kış turizm merkezlerinde faaliyetler atmosfer olaylarına bağlı kalır. Şiddetli rüzgâr, sis ve buzlanma bu sporu engellemektedir(Doğaner,1991:147). Sis özellikle görüş uzaklığını azalttığı için kayak sporu için olumsuz bir faktördür. Sisli günler sayısı bakımından Isparta yıllık ortalama sisli gün sayısı 11.8 gündür. En yüksek değerler Aralık ayında 3.8 gün, en düşük değerler de Nisan ve Eylül aylarında(0.1) görülür. Şüphesiz bu değerler, Davraz kayak merkezinde daha yüksek olacaktır. Nitekim ülkemizin önemli kayak merkezlerimizden biri olan Uludağ'daki zirve istasyonunda 101.2 gün olan ortalama değer Bursa kentinde 16.8'e düşmektedir(Doğaner, 1991:147).

Kayak sporu için rüzgâr hızı da önem taşıdığından pistlerin rüzgâra göre yönleri ve hızları da büyük önem taşır. Davraz Dağı kayak pistleri E, W ve S rüzgârlarına kapalı olup sadece N ve NE rüzgârlarına açıktır. Isparta Meteoroloji İstasyonu verilerine göre ortalama rüzgar hızı 1.9 m/sn kardır.

Yapısal Özellikler Ve Kış Turizmi İlişkisi

Araştırma alanı olarak seçilen Davraz Dağı, Göller Yöresi'nde Eğirdir Gölü'nün güneyinde yer almakta olup batıdan Sav kasabası ve Isparta kenti, güneybatı ve güneyden Dereboğazı karayolu, güneydoğudan da Kovada Gölü ile çevrilidir. Tektonik olaylar, akarsu aşındırması, karstlaşma ve yüksek kısımlarda buzullaşma ile ilgili oldukça arızalı bir durum gösteren dağlık alan, tamamen Batı Toros silsilesi içerisinde yer almaktadır. Davraz Dağı, blok faylanmalarla meydana gelmiş bir horsta tekabül eder. Sahanın büyük bir kısmı, Mesozoyik-Tersiyer yaşlı karstik aşınmaya çok elverişli kalker arazisi ile kaplıdır. Davraz Dağı'nın zirve kesimlerinde ve kuzeye bakan yamaçlar üzerinde bazı glasiyâl sirkler, kaya buzulları ve moren yığıntıları gelişmiştir(Ardos, 1977).

Toros dağlarının Batı Toroslar olarak adlandırılan bölümünün kuzeydoğusunda orta yükseklikte bir dağ olan Davraz, kuzeyde Sultan ve Barla(Gelincik) dağları, doğuda Anamas ve Dedegöl dağları, Güneydoğu da Sarp ve Bozburun Dağları, güneybatıda Akdağlar ile çevrilidir. Davraz Dağı münferit bir yükseltiye sahip değildir. Geniş bir alana yayılmış olan bu tektonik kütlein güneydoğusunda Bozburun (2109 m) ve Asacak Dağı (2082 m), doğusunda Karatepe (2396 m), kuzeydoğusunda Yörlük Dağı (2157 m) ve Sivri tepe (Eğirdir sivrisi:1750 m) yer alır. Merkezi kesimde en yüksek zirve olan Ulparçukuru tepe (2635 m) dışında, zirvenin güneybatısında Küçük Davraz tepe (2359 m) ile Avlubası tepe (2471 m) en yüksek zirveleri oluşturur(Şekil 3). Dağ dorukları gerek alpinizm ve gerekse turizmde önemli bir çekici unsur olarak manzara güzellikleri sunar. Bu yönüyle Davraz büyük bir potansiyele sahip olmasına rağmen bugün yeterince değerlendirilememektedir.

Davraz Dağı'nın kuzey ve kuzeydoğu bölümü kayak sporu için son derece elverişli olup kayak pistleri bu kesimde yer alır. Kayak pistleri birbirinden farklı yükseltilerde yer almaktadır. Ortalama 1650-2200 m yükseklik gösteren ve Küçük Davraz Dağı'nın kuzey yamaçları üzerinde yer alan, düzgün ve değişken yüzeyli, farklı eğim ve yükseklikler gösteren yamaçlar Alp disiplini kayak alanları olarak önem taşımaktadır. Şüphesiz bu durum dağın morfolojisinin sunduğu bir özelliktir. Bu kesimde kırmızı renkli pistler* orta düzeyli kayakçılar için, siyah renkli pistler** ise ileri düzey(usta) kayakçılar için planlanmıştır. Kayakçıların kullandığı pistler; 1982-2086, 1950-2024, 1950-2086 ve 1950-2200 m yükselti kuşakları arasında yer almaktadır. Eğim değerleri 50°'ye kadar ulaşan bu pistlerin toplam uzunluğu yaklaşık 8 km. kadardır. Yükseltisi 1650-1982 metre arasında yer alan kayak pisti ise yeni kayakçılar(acemi)*** tarafından kullanılmaktadır.

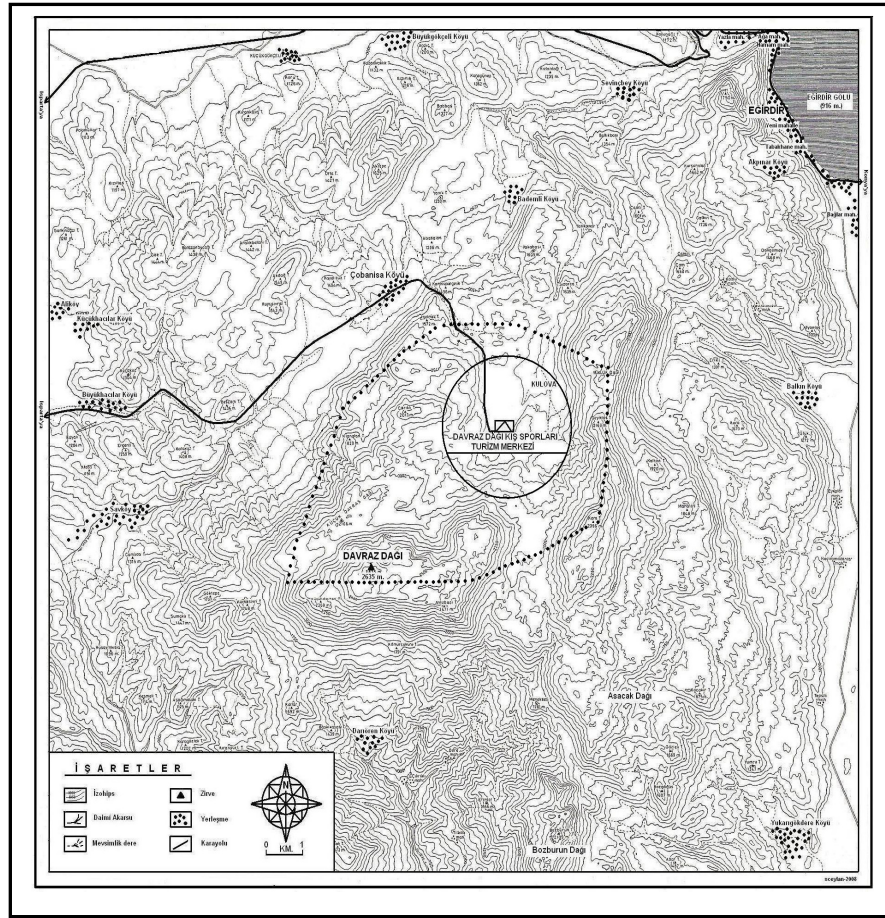
* En az 50-60 metre genişlikte, 3000-4000 metre uzunluk, % 30-50 eğimi olan ve 2000-4000 metre/yükseklik/gün kayma becerisi sağlayan pistlerdir.

** En az 60-100 metre genişlikte, 4000 metrenin üzerinde uzunluk, % 50 eğimi sahip olan ve 4000-6500 metre/yükseklik/gün kayma becerisi sağlayan pistlerdir.

*** En az 30-50 metre genişlikte, 2000-3000 metre uzunlukta, % 12-30 eğimi olan ve 1000-2000 metre/yükseklik/gün kayma becerisi sağlayan pistlerdir.

Mavi renkli olan pistte yamaç eğimi % 10-15 arasında değişmektedir. Davraz Dağı, Eğirdir Dağ Komando Okul ve Eğitim Merkez Komutanlığı'nın eğitim amacıyla kullandığı bir dağlık alandır. Dağ Komando Okulu, hafta içi günlerde eğitim ve kayak amacıyla Davraz Dağı'ndan faydalanmaktadır. Bu anlamda Davraz, askeri anlamda da büyük önem taşımaktadır.

Şekil 3. Davraz Dağı ve yakın çevresinin topografya haritası

Kayak pistlerinin kuzeyinde ise yerleşim alanı yer alır. Bu gün Selene Otel, kayak evi, kafeterya, telesiyej alt istasyonu ve Davraz Sirene Otel'in yer aldığı yerleşim alanı en kuzeyde Süleyman Demirel Üniversitesi Eğitim ve Dinlenme Tesisleri ile son bulur. Kulova'nın da başlangıcı olan bu kesimde eğim değerleri ortalama 5-10° arasında değişmektedir. Ortalama 1650 m yükseklik gösteren Kulovası, kayaklı koşu için önem taşımaktadır.

Uluslararası Kayak Federasyonu(F.İ.S.) kural ve tanımlarına uygun niteliklerde yarışma ve serbest kayak pistlerine sahip olan Davraz Dağı'nda yapılan kayak türleri; Kuzey Disiplini, Alp Disiplini, Tur Kayağı ve Snowboard'tur.

Davraz Dağı'nda Kış Turizmi Olanakları

Dağlık alanlarda kış mevsiminde sürdürülen kış turizmi ve kış sporları, dağ turizminin bir bölümü olarak daha yaygın ve yoğun olarak yapılmaktadır. Buna bağlı olarak gelişen kış turizmi ve kış sporları merkezleri; bünyesinde turizm ve spor hareketleri ile bunlara bağlı diğer yan uğraşılara ve ilişkilere olanak veren, kendine özgü yapısal ve dokusal özellikleri bulunan yerleşim merkezleridir. Yoğun olarak kış mevsimi süresince kullanılan bu merkezler, genellikle ilk ve sonbahar aylarında sınırlı bir kullanım, yaz mevsiminde ise birer dinlenme ve iklim kür merkezi olarak çekicilik kazanır ve yoğun olarak kullanılırlar(Ülker,2006:21).

Davraz dağı kayak alanları, ilk kez 1994 yılı mart ayındaki etüt, değerlendirme ve planlama çalışmalarıyla "Davraz Dağı Master Planı" hazırlanmış ve bu plan uyarınca(Ülker,2006:195), 17.02.1995 gün ve 22205 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla "Kış Sporları Turizm Merkezi"* ilân edilmiştir. Turizm merkezinin 1/1000 ve 1/25 000 ölçeğe ve yatırım amaçlı hazırlanan imar plânındaki parseller, 1997 yılında Turizm Bakanlığı tarafından, 2634 sayılı Turizm Teşvik Kanunu'nun 8. Maddesi doğrultusunda çıkartılan "Kamu Arazilerinin Turizm Yatırımına Tahsisi" hakkındaki yönetmelik gereği yatırımcılara tahsis edilmiş ve ön izinleri verilerek Kültür ve Turizm Bakanlığınca tahsisleri yapılmıştır. Bu karar sonrasında çalışmalara Isparta Valiliği İl Özel İdare Müdürlüğü'nce başlanmış ve ilk tesis olan kayak evi 1997 yılında tamamlanarak hizmete açılmıştır.

Davraz Dağı Kış Sporları Turizm Merkezi'nde ortalama 1650 m yükseklik gösteren Kulovası kayaklı koşu için, 1650-2200 m yükseklik gösteren ve Küçük Davraz Dağı'nın kuzey yamaçları üzerinde yer alan, düzgün ve değişken yüzeyli, farklı eğim ve yükseklikler gösteren yamaçlar Alp disiplini kayak alanları olarak önem taşımaktadır. Her iki kayak alanı arasında ise "yerleşme alanı" yer almaktadır(Şekil 4, Fotoğraf 1). Kayak merkezinde toplam 440 hektarlık bir saha kayak alanı olarak belirlenmiştir(Ülker,2006:196).Davraz Dağı Kış Sporları Turizm Merkezi'ne ulaşım karayoluyla sağlanmaktadır. Isparta kentine 26 km, Eğirdir İlçe Merkezi'ne 30 km, Antalya'ya 150 km, uzaklıkta yer alan Davraz Dağı'na ulaşımında genellikle özel araçlar tercih edilirken, Aralık ve Nisan aylarını kapsayan kayak sezonu süresince ve hafta sonlarında, Isparta Belediyesi'ne ait şehir içi otobüsleriyle de ulaşılabilir. Kayak merkezi, gerek Isparta İl Merkezi ve Eğirdir İlçe Merkezi'ne ve gerekse de çevre köylere asfalt yollarla bağlantılıdır. Ulaşım olanaklarının zaman mesafesi olarak sağladığı avantajlar bu gün yeterince değerlendirilememektedir.

---

* Turizm merkezi; turizm bölgesi içinde veya dışında, yeri, mevkii ve sınırları Turizm Bakanlığı'nın önerisi ve Bakanlar Kurulu Kararı ile tespit ve ilân edilen ve turizm yönünden önem taşıyan yerlerdir. Turizm bölgesi; Sınırları Turizm Bakanlığı'nın önerisi ve Bakanlar Kurulu Kararı ile tespit ve ilan edilen bölgelerdir.

Fotoğraf 1. Davraz Dağı Kış Sporları Turizm Merkezi'nde ortalama 1650 m yükseklik gösteren Kulovası kayaklı koşu için, 1650–2200 m yükseklik gösteren, Davraz ve Küçük Davraz Dağı'nın kuzey yamaçları üzerinde yer alan, düzgün ve değişken yüzeyli, farklı eğim ve yükseklikler gösteren yamaçlar Alp disiplini kayak alanları olarak önem plânlanmıştır. Her iki kayak alanı arasında ise "yerleşme alanı" yer almaktadır.

Davraz Dağı'nda, kış turizmi ile ilgili alt yapı çalışmalarını yukarıda da ifade edildiği gibi, Isparta İl Özel İdare Müdürlüğüne kayak evinin yapımı ile başlamış ve tesis 1997 yılında tamamlanarak hizmete açılmıştır. Bu gün özel bir şirket tarafından işletilen Selene Otel, 62 yatak ve 150 kişi kapasiteli restoranı ile yerli ve yabancı turistlere hizmet vermektedir(Fotoğraf 2). Kültür ve Turizm Bakanlığı tahsisli ve özel bir şirket tarafından inşa edilen 280 yatak kapasiteli ve 4 yıldızlı Davraz Sirene Otel de 2005 yılı Aralık ayında turizme açılmıştır(Fotoğraf 3). Davraz Dağı Kış Sporları Turizm Merkezi'ne gelenler konaklamak amacıyla Isparta kentinde ve Eğirdir ilçe merkezinde bulunan toplam 600 yatak kapasitesine sahip otel ve pansiyonlarda da konaklama yapabilmektedirler(Çizelge 2). Turizm merkezinde yatırım işletme belgeli oteller ve tesis kapasiteleri Çizelge 3'de yer almaktadır. Kayak merkezinde sadece Alp disiplini etkinliklerinde bulunanlar için yaklaşık olarak 1500 yatak kapasiteli yatırım yapılması öngörülmüştür. Ancak bu tesisler henüz hizmete sokulamamıştır.

Fotoğraf 2. Davraz Dağı Kış Sporları Turizm Merkezi'nde Isparta İl Özel İdare Müdürlüğü'nce 1997 yılında inşaatı tamamlanarak hizmete açılan kayak evinden bir görünüş. Özel bir şirket tarafından işletilen Selene Otel, 62 yatak ve 150 kişi kapasiteli restoranı ile turizme hizmet vermektedir.

Fotoğraf 3. Davraz Dağı Kış Sporları Turizm Merkezinde yer alan ve 2005 yılı Aralık ayında turizme açılan dört yıldızlı ve 280 yatak kapasiteli Davraz Sirene Otelden bir görünüm. Beton yığınlarını andıran bu tip konaklama yerleri yerine, Oberj ya da motel şeklinde daha küçük konaklama kapasiteli ve çevre ile uyumlu tesisler yapılmalıdır.

Çizelge 2. Kültür ve Turizm Bakanlığı İşletme Belgeli Oteller

Tesisin Adı	Bulunduğu Yerleşme	Sınıfı	Kapasitesi
Davraz Sirene Otel	Davraz Dağı Kış Sporları Merkezi	****	122 Oda 280 Yatak
Davraz Selene Hotel	Davraz Dağı Kış Sporları Merkezi	Oberj	17 Oda 60 Yatak
B.Isparta Otel	Kaymakkapı Meydanı /ISPARTA	****	61 Oda 129 Yatak
Eğirdir Otel	Cami Mah.Çarşı İçi Sok. /EĞİRDİR	**	63 Oda 145 Yatak
Bolat Otel	S.Demirel Bulvarı No:67/ISPARTA	***	60 Oda 118 Yatak
Oba Otel	Hastane Cad.T.H.K yanı/ YALVAÇ	**	20 Oda 40 Yatak
Akkoç Otel	Mimar Sinan Cad. No :34 ISPARTA	**	46 Oda 75 Yatak
Artan Otel	Kutlubey Mah.Cengiz Topel Cad.No:12/B/ISPARTA	**	36 Oda 72 Yatak
Kroisos Lake Resort Otel	Yeşil Ada /EĞİRDİR	**	19 Oda 46 Yatak
Basmacıoğlu Otel	Pirimehmet Mah.S.Demirel Bulvarı /ISPARTA.	Özel	40 Oda 79 Yatak
Koç Otel	Pirimehmet Mah. S.Demirel Bulvarı ISPARTA	**	29 Oda 50 Yatak
Toplam			

Kaynak: <http://www.davraz.com.tr/07.11.2007>.

Çizelge 3. Davraz Dağı Kış Sporları Yatırım İşletme Belgeli Oteller

TESİSİN ADI	TESİSİN SINIFI	TESİSİN KAPASİTESİ	TESİSİN DURUMU
Dalkıran Otel	OTEL	107 parsel , 10.583,24 m2 35 oda ve 70 yatak	Kapalı (Bel.Var)
Nevzat DEMİREL	OTEL	109 Parsel, 2.683 m2 105 Yatak	Kapalı (ön izin)
Attelia Apex Otel	OTEL	105/2 parsel, 31.148 m2 302 oda ve 610 yatak	Kapalı (Bel.Var)
Monachus Hill Otel	OTEL	106/1 parsel, 29.987 m2 117 oda ve 225 yatak	Kapalı (Bel.Var)
Asdem İnş.Tur.San.ve Tic.Ltd.Şti.	OTEL	110/1 parsel, 17.109 m2 130 Yatak	Kapalı (ön izin)
S.D.Ü.	Eğ. Uy. Tes.	5.222 m2, 120 yatak	Kapalı

Kaynak:<http://www.davraz.com.tr/07.11.2007>.

Davraz Dağı'na yaklaşık 8 km uzaklıkta yer alan Çobanisa köyünde turizm amaçlı ve ev pansiyonculuğunu geliştirmek amacıyla Kültür ve Turizm Bakanlığı ödeneği ve Isparta Valiliği öncülüğünde "Çobanisa Örnek Turizm Köyü Projesi" kapsamında dört adet eski köy evi restore edilerek 2006 yılı başında turizme açılmıştır. Davraz dağ evleri, Isparta Valiliği Özel İdare Müdürlüğü ve Çobanisa köyü muhtarlığı tarafından yörenin mimarî özellikleri dikkate alınarak inşa edilmiştir. Özel bir şirkete 10 yıllığına kiralanmış köy evleri 12 oda ve 35 yatak kapasitesine sahiptir(Fotoğraf 4). Ayrıca köy muhtarının kişisel

girişimleri ile kendi aile işletmesi olarak 7 odalı bir köy evi de (Davraz pansiyon) turizm amaçlı düzenlenmiştir.

Uluslararası Kayak Federasyonu(F.İ.S.) kural ve tanımlarına uygun niteliklerde yarışma ve serbest kayak pistlerine sahip olan Davraz Dağı'nda yapılan kayak türleri; Kuzey Disiplini, Alp Disiplini, Tur Kayağı ve Snowboard olup kayak pistlerinin toplam uzunluğu yaklaşık 8 kilometre kadardır. Davraz Dağı'nda kayak pistlerinden; mavi renkli pistler acemi kayakçılar için, kırmızı renkli pistler orta düzeyli kayakçılar için, siyah renkli pistler ise usta kayakçılar için planlanmıştır. Kayak pistleri birbirinden farklı yükseltilerde yer almaktadır. Yükseltisi 1650–1982 metre arasında yer alan kayak pisti acemi kayakçılar tarafından kullanılmaktadır. Mavi renkli olan pistte yamaç eğimi % 10-50 arasında değişmektedir. Diğer dört pist, orta ve usta kayakçıların kullandığı pistler olup; 1982–2086, 1950–2024, 1950–2086 ve 1950–2350 m yükseltiler arasında yer almaktadır. Eğim değerleri % 70'e kadar ulaşan yamaçlar Davraz Dağı(2635 m) ve Küçük Davraz Dağı(2397 m)'nin kuzey ve kuzeydoğu yamaçlarını kapsamaktadır(Fotoğraf 5). Ortalama 1650 metre yükseltiye sahip olan ve genellikle yerleşim alanı olarak planlanmış olan Kulova ise kayaklı koşular için planlanmıştır.

Fotoğraf 4. Restore edilerek turizme açılan Davraz dağ evlerinden bir görünüm. Dört eski köy evinden oluşan Davraz dağ evlerinin, dış mimarisi ile iç düzenlemesinde yörenin doğal ve kültürel özellikleri dikkate alınmıştır.

Kayak alanlarında pistler kadar mekanik tesislerin de büyük önemi vardır. Kayak alanlarında yoğun olarak kullanılan mekanik tesislerin başında telesiyej “sandalyeli taşıyıcı” ve teleski “askılı taşıyıcı” gelir (Ülker,2006:36). Kış sporları turizm merkezlerinde kayak sporu bakımından, kayakçıları belli yükseklikteki yerlere taşıyacak temel bazı

mekanik tesislerin bulunması gerekmektedir. Telesiyej ve teleski gibi tesisler, kayakçıların başlama noktalarına ulaşmasını sağlayan temel altyapı araçlarıdır.

Fotoğraf 5. Davraz Dağı Kış Sporları Turizm Merkezi ve pist haritası (<http://www.davraz.com.tr/>, 01 Mart 2008'de yeniden düzenlenmiştir).

Davraz kayak merkezinde ilk telesiyej hattının başlangıç istasyonu 1.670 m'de kurulmuş olup, 1211 m'lik bir uzunluğa ve saatte 1000 kişi taşıma kapasitesine sahiptir. Telesiyej 1960 m'de yer alan üst istasyona yaklaşık 10 dakikada ulaşmaktadır(Fotoğraf 6). Üst İstasyonun batısında dağ kafeteryası güneyinde 1965 m yükseltide yer alan ve 2006-2007 sezonunda hizmete giren ikinci telesiyej hattı ise 936 m'lik bir uzunluğa sahiptir. Ayrıca dağ kafeteryasının güneybatısında ve yaklaşık bir kilometre mesafede yer alan teleski (T Bar), 1950 metreden 2150 metreye ulaşmakta ve sadece kayakçılara ve snowboardculara hizmet vermektedir. İki adet Baby lift hattının uzunluğu ise 300 metredir. Isparta Valiliğince işletilen mekanik tesisler dışında; 3 adet dağ kafeteryası, 5 adet kar motoru, 1 adet Snowtrack, 3 adet kayak ve elbise kiralanabilecek ya da satın alınabilecek tesis kış mevsimi süresince turizm merkezini ziyaret edenlere hizmet vermektedir.

Fotoğraf 6. Yükseltisi 1670 m olan, 2 kişilik iskemleli ve sabit klemensli telesiyenin alt istasyonundan bir görünüm. 2000 yılında hizmete giren ve saatte 1000 kişi taşıma kapasitesine sahip telesiyej, 13 adet direk ve 134 iskemleden oluşmaktadır.

Davraz Dağı'nın, dış turizme açılması amacıyla 2007 yılında Isparta Valiliği ve Fransız Comag firması arasında bir ön anlaşma imzalanmıştır. Yap-işlet-devret modeli ile 49 yıllığına kiralanması düşünülen proje kapsamında Davraz Dağı'na 50 milyon Euro'luk bir yatırım öngörülmektedir. Proje kapsamında teleferik hattının dağın zirvesine kadar ulaştırılması ve kayak sezonunda 500 000 turistin ağırlanması hedeflenmiştir. Davraz'ın Türkiye'de altyapısı önceden hazırlanmış tek kayak merkezi olması nedeniyle gelecekte Avrupa'dan önemli sayıda turist çekeceği ve tercih edilen kayak merkezlerinden biri olacağı ifade edilmektedir. Nitekim, daha çok Fransız ve Alman turistlerin tercih ettiği Davraz'ı (Sirene Otel) 2006 yılında yaklaşık 15 bin civarında turist ziyaret etmiş, bunun yüzde 65'ini yerli, yüzde 35'ini ise yabancı turistler oluşturmuştur. Yerli turistler başta İstanbul ve İzmir olmak üzere Ankara, Antalya ve çevre illerden gelmektedir. Yabancı turistler içerisinde ise Fransız ve Almanlar ilk sırada gelmektedir.

Davraz Dağı Kış Sporları Turizm Merkezi'nin içme ve kullanma suyu, 1996 yılında açılan su kuyusu yanı sıra, 2002 yılında açılan 3 ilave su kuyusu ve 1000 tonluk su deposundan karşılanmaktadır. Açılan su kuyulardan biri de Çobanisa Köyü'nün içme suyu ihtiyacını karşılamaktadır. Turizm merkezinde 300 hat kapasiteli bir santral mevcut olup herhangi bir haberleşme sorunu ile karşılaşılmamaktadır.

Davraz Dağı'da Alternatif Turizm Olanakları

Davraz Dağı Kış Sporları Turizm Merkezi; Alp ve Kuzey Disiplini kayak alanları yanı sıra Telemark kayakçılık, Snow Board ve Tur kayağı, dağcılık, kampçılık, doğa

yürüyüşleri (trekking ve hiking), doğa fotoğrafçılığı, kardan heykel yapımı, yamaç paraşütü, spor turizmi (kondisyon çalışmaları ve futbol sezonu hazırlıkları) gibi bir çok alternatif turizm olanakları sunmaktadır. Ayrıca Davraz'da çığ ve kaybolma tehlikesi olmaması kayakçılar için tercih ediliş nedeni olmaktadır.

Davraz Dağı 2635 m'lik yüksekliğe sahip Ulparçukuru tepe dışında; 2597 m, 2585 m, 2482 m ve 2397 m yükseltiye ulaşan zirvelere sahiptir. Bu zirveler doğa yürüyüşleri (trekking ve hiking) bakımından önemli çekicilikler sunmaktadır. Nitekim, gerek kuzey doğu ve gerekse batı yamaçları izleyen parkurlar sayesinde bu zirvelerden geçilerek Ulparçukuru tepeye(2635 m) ulaşılmaktadır. Doğaner, dağların en dikkati çeken özelliğinin dorukları olduğunu ve alpinizm açısından önem taşıdığını ifade etmektedir(1991:139). Davraz Dağı'nın kuzeyinde yer alan Sivri tepe(1750 m) Davraz ile birlikte Eğirdir Dağ Komando Okul ve Eğitim Merkez Komutanlığı'nın da eğitim amacıyla yararlandığı alanlardır.

Davraz Dağı doğaseverlere mükemmel manzara seyretme ve fotoğraf çekebilme olanağı da sunmaktadır. Nitekim, değişik tarihlere Davraz Dağı'na yaptığımız tırmanışlarda zirveden(Ulparçukuru Tepe:2635 m) Eğirdir Gölü, Barla Dağı, Dedegöl Dağları, Sarp Dağı, Bozburun Dağı, Karacaören Barajı, Akdağlar, Burdur Gölü ve Isparta kentinin tamamı seyredilebilmektedir. Yaz mevsiminde ve açık hava durumlarında bu kesimlere yapılacak doğa yürüyüşleriyle yaz turizm hedefleri içerisinde ziyaretçilere önemli fırsatlar sunulabilir(Fotoğraf 7,8). Nitekim, Davraz Dağı'nın turizm potansiyelini belirlemeye yönelik yapılan bir araştırmada deneklerin büyük bölümü Davraz'ın doğal güzelliklerden ve manzarasından etkilendiklerini ifade etmişlerdir(Ceylan ve Demirkaya, 2007).

Fotoğraf 7. Yaz mevsiminde kuzey rotasından yapılan tırmanışta Ulparçukuru Tepe(2635 m)'den turizm merkezi, Kulovası ve Eğirdir Gölü'nün görünümü.

Fotoğraf 8. Davraz Dağı'ndan Aksu Çayı Vadisi ve Karacaören Baraj Gölü'nün görünümü.

Günümüzde yamaç paraşütçülüğü ilgi duyulan bir spor ve turizm etkinliğine bürünmüştür. Davraz Dağı da yamaç paraşütçülüğü bakımından çekicilikler sunmaktadır. Özellikle doğaseverler ve turistler, turizm faaliyeti içinde farklı ve birden fazla etkinliği bir arada yapabilecek alanlara yönelmektedir. Davraz Dağı'nda yapılan faaliyetlerden birisi de yamaç paraşütüdür. Bu özelliği ile Davraz, ideal arazi özelliklerine sahiptir(Fotoğraf 9). Nitekim uçuş noktası olarak seçilen alanlarda enerji nakil hatları, bitki örtüsü, telefon direkleri vb. gibi uçuşu engelleyecek nesnelerin olmaması bu faaliyetin yapılabilmesi bakımından ilk aranan özelliklerdir. Dağ turizmi için alt yapı gerektirmeyen bu faaliyet, ekonomik ve doğa sporlarıyla iç içe olması nedeniyle daha fazla tercih dilmektedir.

Davraz Dağı'nda Ceylan ve Demirkaya(2007) tarafından yapılan bir araştırmada kayak sporu dışında en çok istenen etkinlikler doğa yürüyüşleri ve yamaç paraşütü olmuştur. Süleyman Demirel Üniversitesi bünyesinde 1997 yılında havacılık kulübü kurularak başlatılmış olan bu faaliyetin uygulama alanlarından biri de Eğirdir ve Davraz Dağı'dır.

Davraz Dağı'nı çekici kılan bir diğer özellik de 2000 yılı başlarında yapılmaya başlayan ve geleneksel olarak dört yıl yerel düzeyde gerçekleştirilen Kar festivali etkinlikleridir(Fotoğraf 10,11). Değişik kategorilerde yapılan yarışmalar, kış mevsiminde kayak sporu dışında farklı etkinliklerin yapılabileceğini göstermiş, yarışma ruhunu geliştirmiş, tanıtım açısından da son derece yararlı olmuştur.

Davraz Dağı(Isparta)'nda Kış Turizmi

Fotoğraf 9. Davraz Dağı'nda yapılan faaliyetlerden birisi de yamaç paraşütüdür. Davraz, ideal arazi özellikleri ile yamaç paraşütüne ilgi duyanlara alternatifler sunmaktadır. Süleyman Demirel Üniversitesi havacılık kulübünün kar festivalinde yaptığı yamaç paraşütü etkinliğinden bir görünüm.

Fotoğraf 10-11. Davraz Dağı Kar Festivali etkinlikleri kapsamında düzenlenen yarışmalardan biri de kardan(buzdan) heykel yarışmasıdır. Genellikle Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi öğrencilerinin ilgi gösterdiği heykel yapımından bir görünüm.

İki yıldan beri yapılamayan kar festivali etkinliklerinin yeniden düzenlenmesi, daha geniş katılımlarla ve farklı yarışmalarla festivalin ulusal düzeye taşınması, Davraz Dağı'nın tanıtımı ve çekicilikleri açısından önemlidir. Nitekim Boyraz ve Özdemir tarafından Hazar Baba Kayak Merkezi'nde yapılan bir araştırmada(2005:267) şiir akşamları ve bazı yıllar yapılan "su sporları şenliği" gibi etkinliklerin yörenin tanıtımına katkı sağladığı ifade edilmektedir. Bu konuda özellikle kış turizmi imkânlarından yararlanan Erciyes, Uludağ, İzzet Baysal, Atatürk, Karadeniz Teknik, İstanbul, İzmir ve Ankara'da bulunan ilgili üniversitelerin kulüpleri ile Süleyman Demirel Üniversitesinin önderliğinde değişik etkinlikler düzenlenebilir.

Davraz Dağı'nın bir diğer çekiciliği kış ve yaz mevsiminde tehlikesi olmayan tırmanış rotaları sunmasıdır. Davraz'da kış tırmanış rotasından biri Batı Rotasıdır. Sav Köyü'nün doğusundan başlayan rota kuzey yönünde ve meyve bahçeleri arasından Sav deresi vadisini izleyerek Davraz Dağı'nın batı yamacına kadar devam eder. Ayrıca Çamlıca tepe(1315 m) ve Göktepe (1737 m) kuzey yamaçlarını izleyen orman yoluyla da 1650 metrelere kadar çıkılabilmektedir. Buradan doğu istikametinde devam eden rota ile dağın zirvesine(Ulparçukuru tepe, 2365 m) ulaşılabilir. Bu rota yaz mevsiminde doğa yürüyüşleri için de oldukça uygun bir parkurdur. Günübürlük yürüyüşlerin yanı sıra çadırli etkinlik şeklinde de planlanabilir.

Doğu rotası kayak merkezinden doğuya doğru tırmanıldığında önce küçük geven sonra da büyük geven alanına ulaşılır. Buradan itibaren batı yönünde ve Davraz Dağı'nı izleyerek önce Oğlak taşına ve oradan da Ulparçukuru tepeye(2635 m) ulaşılır. Bu rota batı rotasına oranla daha uzun olup özellikle kış tırmanışları için güvenli bir rotadır ve dağcılar tarafından tercih edilir. Nitekim, "2002 Dağlar Yılı" etkinlikleri kapsamında 9. Cumhurbaşkanımız Süleyman Demirel adına yapılan tırmanışta bu rota izlenmiştir. Diğer taraftan aynı rota yaz mevsiminde dağda bir gece çadırli konaklama etkinlikleri için de uygun bir rotadır.

Kuzey rotası ise kış aylarında çığ düşmesi tehlikesi nedeniyle sakıncalı bir rotadır. Davraz kayak merkezinden başlayan rota önce Kır yayla mevkiine, buradan Oğlak taşına ve oradan da doruğun bulunduğu Ulparçukuru tepeye(2635 m) ulaşır. Yardımcı teknik malzemeler olmadan çıkılması oldukça riskli bir rotadır. Özellikle donma-çözülme nedeniyle kayaç yapısı çok çatlaklı ve çatlaklar da kum taneleriyle dolduğundan fark edilememektedir. Bu rotada yaz mevsiminde teknik donanımlı ve küçük gruplar halinde günübürlük yada bir gece konaklamalı doğa yürüyüşleri (trekking ve hiking) etkinlikleri yapılabilir.

Davraz Dağı'nın bir diğer çekiciliği de son yıllarda futbol turizmi bakımından ilgi duyulan merkezlerden biri olmasıdır.

Günümüzde milyonları peşinden sürükleyen futbol müsabakaları, aynı anda tüm dünyanın merakla takip ettiği ödüllü spor organizasyonları olarak kabul edilir. Bu faaliyetleri ve benzerlerini, spor turizmi başlığı altında incelemek mümkündür. Zira uluslararası spor olaylarına katılım amacıyla yapılan seyahatler, tatil geçirme dışındaki

amaçlarla, turizmin içine giren seyahat türleri arasında kabul edilmektedir(Özgüç,1998:36,37). Herhangi bir yerde gerçekleştirilen sportif faaliyetlerin kuruluşu ve gelişme olanakları ise büyük oranda coğrafi temellere dayanmaktadır. Bunda da en başta kamp yeri seçimi gelir. Spor-kamp faaliyetinin gerçekleştirileceği zaman, bu faaliyete katılan sporcular ve gerçekleştirilecek spor türü, kamp ve antrenman yerinin belirlenmesinde etkili olan başlıca unsurlardır(Koca ve diğ.,2007:210).

Futbol turizmi, diğer turizm çeşitlerinden oldukça farklı bir özelliğe sahip olup katılımcıların aktif olarak yer almasıyla ve aynı zamanda takımların ve oyuncuların özelliklerinden dolayı bölgeye seyirci ve taraftar çekerek ek turizm talebi yaratmaktadır. Futbol takımları sezon öncesinde ve devre arasında olmak üzere yılda iki kez farklı merkezlerde kamp dönemi geçirmektedirler. Yapılan araştırmalar yaz ve kış dönemi kamplarını birden fazla yerde geçiren futbol takımının sayısının son yıllarda arttığını göstermektedir. Seçilen kamp alanlarında tesislerin özellikleri, iklim, deniz seviyesinden yükseklik ve doğal yapının uygunluğu önem taşımaktadır. Özellikle antrenman ve maç sahalarının, kondisyon salonlarının, koşu parkurlarının ve diğer fiziksel aktivitelerin varlığı futbol takımlarının tercihinde büyük rol oynamaktadır(Tüfekçi,Ö.F. & Tüfekçi, N.2006).

Kış aylarında futbol takımlarının uygun iklim koşulları nedeniyle kamp yeri olarak tercih ettiği yer genellikle Antalya olmaktadır. Yaz mevsiminde ise Türkiye'nin değişik yerleri futbol takımları tarafından kamp yeri olarak tercih edilmektedir. Genellikle Kızılcahamam ve Bolu'yu yaz kampları için tercih eden futbol takımları son yıllarda Isparta ve Nevşehir' i de tercih etmeye başladı. Nitekim, iklim koşulları nedeniyle sezon öncesi hazırlıklarını Eğirdir ve Davraz'da gerçekleştiren futbol kulüpleri üzerinde yapılmış olan bir çalışmada futbol takımlarının son yıllarda yaz kamplarına Davraz Dağı'nı da dahil ettikleri görülür. Davraz'ın futbol turizminde büyük bir aşama kaydederek Bolu ve Kızılcahamam'dan sonra en çok tercih edilen kamp merkezlerinden biri olma yolunda olduğu ifade edilmektedir. Sirene Davraz Otel 280 yatak kapasitesi ile, yaz sezonu için ideal bir mekân olma özelliği yanı sıra Süleyman Demirel Üniversitesi bünyesinde yer alan Spor Hekimliği bölümünün, burada kampa katılan takımlara sezon öncesi kondisyon, laktak testleri ile sağlık kontrolleri yapması futbol takımları için tercih edilmiş nedenidir. Nitekim, Ankaraspor ve Antalyaspor'un kondisyon ve laktak testleri Süleyman Demirel Üniversitesi Spor Hekimliği bölümünde yapılmıştır(Tüfekçi,Ö.F. & Tüfekçi,N.2006). Sonuç olarak Davraz Dağı'nın gelecekte kış turizminin yanı sıra "futbol turizmi" açısından da tercih edilen merkezlerden bir olacağı düşünülmektedir.

Türkiye'de Dağ Ve Kış Turizmi

Ülkemizde dağ ve kış turizminin özelliklerini detaylı olarak ortaya koymak ayrı bir çalışma konusudur. Ancak, Davraz Dağı'nın Kış Turizmi özelliklerine değinilirken ülkemizin bu konudaki mevcut durumunu genel hatlarıyla da olsa görmenin yararlı olacağı düşünülmüştür.

Türkiye, kuzeyde Karadeniz Dağları, güneyde Toros Dağları ve iç kesimlerde Ağrı Süphan, Erciyes gibi yüksek volkanik dağların varlığı nedeniyle dağcılık ve dağ turizmi açısından önemli bir potansiyele sahiptir(Somuncu,2004:18). Dağ turizmi ve dağ sporları olguları içerisinde sürdürülen turizm ve spor hareketlerinin en ağırlıklı bölümünü "Kış

turizmi” ve “Kış sporları” oluşturmaktadır. Dağcılık, önceleri sadece bir spor faaliyeti olarak önem taşıyordu. Başlangıçta dağa tırmanma ve kayak kayma şeklinde sürdürülmüş olan bu faaliyet zamanla, yine tırmanma, yürüyüş ve kayakla kayma sporları başta olmak üzere bir kış turizm hareketi şekline dönüşmüştür. Bu sayede kış dağ sporu merkezleri, giderek birer turistik çekim bölgeleri durumuna gelmiştir. Nitekim bu bağlamda yurdumuzun dağlık bölgelerinde, bazı kış turizm merkezleri oluşmaya başlamıştır(Doğanay,2001:97-98). Kış turizmi, kar yağışına bağlı olarak dağların kar alabilen yükselti kuşağında sporun(kar kayağı) ağırlık kazandığı bir turizm çeşididir(Doğaner,2001:178).

Bugün Türkiye’de nüfusun (70 milyon kabul edilirse) yaklaşık % 1’i yani 700.000 kişi Dağ ve kış sporları ile ilgilenmektedir. Avusturya, Almanya, İsviçre, Fransa, İtalya gibi Avrupa ülkelerinde ise bu oran % 25 dolayındadır. Ancak, dünya ülkelerinde olduğu gibi Türkiye’de de yaz mevsiminde tatil yapma ve dinlenme alışkanlığı kazanmaya başlayan insanlar, ağır kent yaşamı ve kış koşullarından kurtulmak, çevre sorunları ve kirli hava ortamını değiştirmek amacı ile kış mevsiminde tatil yapma ve dinlenme gereksinmesi duymaya başlamış ve bu hareketlerin yöneldiği odak noktalarını da “Kış sporları” ve “Kış turizmi” merkezleri almaya başlamıştır. Bursa-Uludağ, Bolu-Koroğlu Dağı, Kayseri-Erciyes Dağı, Isparta-Davraz Dağı, Kastamonu-Ilgaz Dağı, Erzurum-Palandöken ve Kars-Sarıkamış kayak merkezleri en çok ilgi çeken yerler olarak öne çıkmaktadır(Ülker,2006:49).

Türkiye’de 2006 yılı itibariyle dağ ve kış turizmine hizmet veren yatak kapasitesi 20.000’e ulaşmıştır. Bu kapasitenin yarısına yakın kısmı ise kamu kurum ve kuruluşlarına aittir*. Kış turizmine hizmet veren Turizm Bakanlığı belgeli yatak kapasitemiz ise 7764’e ulaşmıştır. Bu tesisleri ziyaret eden yerli turist sayısı yaklaşık 150 bin kişi yabancıların sayısı ise sadece 9 bin kişi düzeyindedir. Kış turizminde ülkemizin gerek yatak kapasitesiyle, gerek yabancı ziyaretçi sayısı ile dünya kış turizmi pastasından yerece pay alamamaktadır(Turizm Bakanlığı;2000:24). Dolayısıyla hem iç hem de dış turizme hizmet verebilecek yeterli sayı ve nitelikte kış turizmi tesislerinin incedilikle tamamlanması büyük önem taşımaktadır.

Başlıca Sorunlar Ve Çözüm Önerileri

Davraz Dağı’nın en öncelikli sorunlarından biri konaklama olanaklarının yetersizliğidir. Türkiye’de kış turizmi merkezlerinin sayısı ve konaklama kapasitesi hızla artmasına rağmen dünya çapında rekabet edebilecek düzeye henüz ulaşamamıştır. Bu gün yirmi dolayında kış turizm merkezimizin yatak kapasitesi yukarıda da ifade edildiği üzere 7764 kadardır. 1260 yatak kapasitesi olarak öngörülen Davraz Dağı Kış Sporları Merkezi’nde mevcut yatak sayısı 340 kadardır. Bunun 280 kadarını tek başına Davraz Sirene Otel karşılamaktadır. Yatırım İşletme Belgeli Otellerin tamamlanarak işletmeye açılması Davraz’ı Türkiye ölçeğinde olduğu kadar Akdeniz Bölgesi için de tercih edilen bir merkez durumuna getirebilir. Davraz Dağı’nda konaklama imkânları daha çok üst gelir

---

* Türkiye Otelciler Birliği’nin kabullerine göre bir yılda 1 yatağı 25 kişinin kullandığı varsayılmaktadır. Bu kabul, 700.000 rakamını doğrulamaktadır.

grubuna yöneliktir. Oysa iç turizmi canlandırarak, örneğin Çobanisa köyü örneğinde olduğu gibi, yörenin mimari özelliklerini yansıtacak ve daha çok iç turizmde orta ve alt gelir grubuna hitap edecek motel, dağ evi(oberj) gibi tesislerinin planlaması gerekir.

Davraz'a yaklaşık 8 km mesafede ve karayolu üzerinde elverişli bir konuma sahip Çobanisa Köyü alternatif konaklama olanakları ile çekicilikler sunmaktadır. Yörenin mimari özellikleri dikkate alınarak inşa edilen ve iç düzenlemesi de buna göre yapılmış olan Davraz dağ evleri, kayak yapmak amacıyla Davraz'ı tercih eden kayak severlere köy ortamında dinlenme, köy yemekleri yiyebilme dolayısıyla köy kültürünü yaşama olanağı sunmaktadır. Oldukça ilgi gören bu evlerin Davraz Dağı için de gerçekleşmesi; dağa olan ilgiyi arttırmasının yanı sıra dağın betonlaşmasının önlenmesine de katkı sağlayacaktır.

Turizm ve özellikle de kış(kar) turizmi, iktisaden gelişmiş ve gelişmemiş bölgeleri arasındaki dengesizliği ortadan kaldırmaya yönelik, bölgesel politika hedeflerine ulaşmada oldukça önemli katkılar sağlamaktadır. Bilindiği gibi kayak sporu genellikle ekonomik gelir düzeyi yüksek olan kişiler tarafından yapılan bireysel sporlardandır. Kullanılan malzemelerin ithal ve pahalı olması kullanıcı sayısını sınırlamaktadır. Bu da kış turizm merkezlerinden belirli bir grubun yararlanmasına olanak vermektedir. Turizm faaliyetinin yöre insanının da her yönden gelişmesine olanak verecek biçimde düzenlenmesi gerekir. Bu bağlamda özellikle Davraz Dağı çevresinde yer alan Çobanisa, Büyük Hacılar, Küçük Hacılar, Savköy, Aliköy, Bademli, Bükgökçeli, Küçükgökçeli, Sevinçbey ve Darıören köylerinde yaşayan insanlarımızı turizm gelirlerinden yararlanmasını sağlayacak ve özellikle okul çağı çocuklarımızı kayak sporuna özendirerek ve kayak öğrenmelerine yönelik verilecek eğitimlerden yararlanmaları konusunda desteklenmesi gerekir. Bu bağlamda Milli Eğitim Bakanlığımız ilköğretim müfredat programlarında yörelerin turizm çekiciliklerine yer verilebilir ya da bu konuda projeler üretilebilir.

Köy çocuklarının kayak sporuna ilgi duymaları ve kayak yapmalarına olanak tanımak amacıyla "Davraz Çobanisa Köyü Kayak İhtisas Kulübü" kurulmuş ve kulüp tümü köy çocuklarından oluşan lisanslı 14 sporcuya ulaşmıştır. Yerel ve bölgesel düzeydeki yarışmalarda dereceye giren sporcuları bulunan kulübün 2008 tarihinde faaliyetlerine son vermiştir. Bu bağlamda Bakanlığımızın "turizm çeşitlendirilmesi stratejisi"nde öngörüldüğü gibi, köy çocuklarının ve gençlerinin kayak sporuna yönlendirilmesi konusunda projeler geliştirmesi beklenmektedir.

Ülkemizde başta Uludağ olmak üzere, Kaçkar, Erciyes, Bolkar gibi bazı dağlık alanlarımız yoğun kullanım nedeniyle çevreyle ilgili tahribata uğramış ve yanlış kullanıma sonucu doğal yapıya uyumsuz betonlaşma, katı ve sıvı atıklar, avcılık, biyolojik tür kaçakçılığı, kaçak ağaç kesimleri, yangınlar, hayvancılık faaliyetleri, tarımsal faaliyetler ve erozyon vbg gibi çevre sorunları ortaya çıkmıştır. Davraz Dağı çevresinde yer alan köylerde yaşayan insanların büyük bir bölümü küçükbaş hayvancılıkla geçimini temin etmektedir. Bu faaliyet nedeniyle Davraz Dağı'nın bitki örtüsü büyük ölçüde tahrip olmuştur. Diğer taraftan Davraz'a yönelik baskı hafta sonlarında artmakta, özellikle günübirlik piknik amacıyla yapılan ziyaretlerde dağa ulaşan karayolu boyunca çöp atıkları gözlenmektedir. Diğer dağlık alanlarımızda yaşanan çevre sorunlarının Davraz Dağı'nda yaşanmaması için "Davraz Dağı Dağ Yönetimi Planı"nın mutlaka hazırlanması gerekir.

Davraz Dağı'na yönelik yapılan çalışmalarda ortaya çıkan sorunlardan biri de Davraz Dağı'nın kış sporları bakımından yeterince tanınmamasıdır. Antalya'ya yakın konumu(yaklaşık 130 km) nedeniyle Tur operatörleri ve seyahat acenteleri ile yapılacak ortak projeler ve turlar çerçevesinde sahaya turist çekilebilir. Ayrıca kış mevsiminde yerel ve ulusal ölçekte görsel ve yazılı medya aracılığı ile yapılacak etkili tanıtımlar, yöreye olan dikkati ve ilgiyi arttıracaktır.

Sonuç olarak ülke içi ve dışında yapılacak etkili tanıtım, öngörülen yatırım belgeli otellerin tamamlanması, doğal çevre ve kültürel değerlerin korunmasına yönelik atılacak adımlar, sosyal ve ekonomik açıdan yeterince kalkınmamış kırsal kesimi dikkate alan projelerin geliştirilmesi ve bu yörelerdeki turizmin tüm mevsime yayılması ve çeşitlendirilmesiyle birlikte, yakın gelecekte Davraz'ın gerek ülke ve gerekse bölge ekonomisine önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

- Ardos, M.(1977)**, “Eğirdir Gölü Güneyinin Jeomorfolojisi ve Davraz Dağında Pleistosen Buzullaşması”. İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi, Sayı: 22,İstanbul.
- Boyraz,Z.-Özdemir, M.A.(2005)**, “Gelişmekte Olan Bir Kış Turizm Merkezi(Elazığ) Hazar Baba”. Doğu Coğrafya Dergisi, Yıl:10, Sayı:13, Erzurum.
- Ceylan, S.-Demirkaya, H.(2007)**, “Davraz Dağının Turizm Potansiyeli Ve Sorunlarını Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma”. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı.13, Burdur.
- Doğan, F. N.(2002)**, Yamaç Paraşütünün Yaban Hayatı ve Diğer Ormancılık Faaliyetlerinde Kullanılma İmkanlarının Araştırılması” SDÜ Orman Fakültesi, Bitirme Tezi, Isparta.
- Doğanay, H.(2001)**, Türkiye Turizm Coğrafyası. Çizgi Kitabevi, 3.baskı, Konya.
- Doğaner, S.(1991)**, “Dağ Turizmine Coğrafi Bir Yaklaşım:Uludağ'da Turizm”. Coğrafya Araştırmaları Dergisi, Sayı:3, Ankara.
- Doğaner, S.(2001)**, Türkiye Turizm Coğrafyası, Çantay Kitabevi, İstanbul.
- Koca, H.-Zaman,S.-Coşkun, O.(2007)**, Erzurum'un Spor-Kamp Turizmi Potansiyeli. Doğu Coğrafya Dergisi, Yıl:12, Sayı:18, Erzurum.
- Nurdoğan, F.(2002)**, “Dağ Turizminde Yamaç Paraşütünün Önemi”. Türkiye Dağları I. Ulusal Sempozyumu Bildirileri, Ilgaz, Kastamonu.
- Özgüç N.(1998)**,Turizm Coğrafyası. Çantay Kitabevi, İstanbul.
- Somuncu, M.(2002)**, “2002 Dünya Dağlar Yılında Dünyada Ve Türkiye'de Dağ Turizmi”. II. Turizm Şurası Bildirileri I. Cilt, 2002, Ankara, s:185-192.
- Şahin, İ., F., ve Yazıcı, H., (2004)** Coğrafi Bir Tanıtım: ERZİNCAN AKBULUT KAYAK TURİZM MERKEZİ. *Doğu Coğrafya Dergisi* Sayı:12, Konya.

Davraz Dağı(Isparta)'nda Kış Turizmi

Tüfekçi, Ö.F.-Tüfekçi, N.(2006), “*Sezon Öncesi Eğirdir Ve Davraz'da Kamp Yapan Futbol Takımlarının Memnuniyet Ölçeği*”. Süleyman Demirel Üniversitesi, Eğirdir Meslek Yüksek Okulu, II. Ulusal Turizm Sempozyumu, Eğirdir/Isparta..

Türk, A.-Tosun,İ.(2004), “*Isparta Davraz Dağı Kayak Merkezinde Sürdürülebilir Turizm Gelişimi Ve Çevresel Etkilerin Değerlendirilmesi*”. 11. Ulusal Bölge Planlaması Kongresi, Trabzon.

Umar,B.(1993), Türkiye'deki Tarihsel Adlar. İnkılâp Kitabevi, İstanbul,s.208.

Ülker, İ.(1992), Dağ Turizmi. T.C. Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara.

Ülker, İ.(2006), Dağlarımız. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara.

www.davrazkayakmarkezi.com,12.11.2007

www.isparta.gov.tr ,22.12.2007

www.kulturturizm.gov.tr/postal/turizm,22.12.2007

www.İspartaya.com,10.10.2007

www.davraz.com,tr,07.11.2007

Isparta Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü verileri

Harita Genel Komutanlığı 1/25 000 ve 1/ 100 000 Ölçekli Türkiye Topografya Haritaları